

RIKSDAGEN

Ännu har icke riksdagen behandlat de i föregående nummer av tidskriften omnämnda förslagen till ändringar i fastighetsbeskattningen m. m. En utförlig redogörelse kommer senare att lämnas då riksdagen har sagt sitt ord.

Riksdagen har godkänt de i proposition nr 8 framlagda förslagen till ändringar i åtskilliga författningar för att underlätta fusioner mellan ekonomiska föreningar av kooperativ karaktär (bevillningsutskottets betänkande nr 8).

I övrigt har rikskagen ägnat sig åt motionsslakt och några behandlade frågor skola i det följande beröras.

Avdrag för substansminskning.

Riksskattenämnden har i sitt meddelande nr 5 1956 förklarat att jordbrukare, som redovisar sin inkomst enligt kontantprincipen, icke är berättigad till avdrag för substansminskning d. v. s. värdeminskning genom tillgodogörande av naturtillgångar såsom stenbrott, grustag m. m. Kommunalskattelagen föreskriver att sådant avdrag tillkommer jordbrukare som har bokföringsmässig redovisning.

Motionsyrkande har framställts om att uttrycklig bestämmelse om rätt till avdrag för substansminskning borde införas för alla kategorier jordbrukare oavsett metoden för redovisning av inkomsten vid taxering.

Riksdagen (bevillningsutskottet nr 18) har förklarat att spörsmålet gäller en tolkningsfråga och att avgörande i högsta instans bör avvaktas innan ställning tages till lagstiftningsfrågan. Motionen har därför avslagits.

Med den grunduppfattning om begreppet kapitalvinst och dess skatterättsliga behandling som trots allt ligger bakom kommunalskattelagens uppbyggnad synes rätt till substansminskningsavdrag icke vara beroende av uttryckligt stadgande. Erinras må allenast om att regeringsrätten i utslag den 6 november 1956 på besvär av en taxeringsintendent angående beskattning av likvid för ekar, som en villaägare sålt år 1951 (alltså innan schablonreglerna kommit i tillämpning), ansåg att likviden utgjorde skattepliktig inkomst, men när villaägaren ägde åtnjuta avdrag för vad av köpeskillingen för fastigheten belöpte på de försålda ekarna, dock högst ett belopp som erhållits vid försäljningen av dessa, samt att det belopp villaägaren sålunda ägde avdraga, icke understeg den för ekarna erhållna likviden, lämnades besvären utan bifall. Eftersom ekar på en villatomt likaväl som ett grustag på en jordbruksfastighet ingå i den fasta egendomen synes ett realiserande av den ena eller andra tillgången i princip böra bedömas lika och den åter-

bäring av kapital som sker vid realiseringet skall lämnas obeskattat.

Anslutningsavgift till elektriska distributionsföretag.

Beträffande rådande praxis i fråga om rätt till avdrag för kostnader för elektrifiering eller anslutning till elektriskt ledningsnät må här nämnas, att kostnad för fastighets elektrifiering ansetts hänförlig till utgifter för grundförbättring och således icke medgivits till avdrag (RÅ 1930 not Fi 15). Avdrag har likaså vägrats för anslutningsavgift (RÅ 1932 not Fi 353 och 1945 not Fi 682). Även då fråga varit om omläggning av å en jordbruksfastighet befintliga elektriska ledningar har i visst fall avdrag vägrats (RÅ 1950 not Fi 707). I åtminstone två fall har fråga uppkommit om rätt till avdrag för anslutningsavgift, som erlagts av ägare av jordbruksfastighet vilken redan tidigare varit ansluten till elektriskt ledningsnät. I det ena fallet uttogs avgiften sedan kraftleverantören överlätit sina anläggningar till annan kraftleverantör, vilken utfört vissa omläggningar och förbättringar av ledningsnätet m. m., medan i det andra fallet avgiftsbetalningen sammanhängde med att kraftleverantören övergått till annan spänning än tidigare, vilket medfört särskilda kostnader. I båda fallen fann regeringsrätten att fastighetsägaren inte kunde medges avdrag för anslutningsavgiften "enär i målet icke förebragts sådan utredning angående grunden för avgiftens gäldande eller erhållen valuta för densamma, att klaganden kan anses ha visat fog för sin talan" (RÅ 1952 not Fi 698 och 1955 not Fi 778).

I motioner har hemställts att riksdagen måtte uttala att till kostnad i för-

värvsålla hänförlig anslutningsavgift till elektriska distributionsföretag skall utgöras för utgivaren avdragsgill kostnad vid inkomstbeskattningen. Till stöd för yrkandet har bl. a. anförts att distributionsföretagen i samband med ökade krav på energiförsörjning m. m. i stor utsträckning företagit spänningsomläggningar. Ofta har företagens enda möjlighet att anskaffa härför erforderligt kapital varit att ta ut ny anslutningsavgift av sina abonnenter. Kapitalstarkare företag kunde emellertid i stället höja de periodiskt utgående grundavgifterna, vilka i motsats till anslutningsavgifterna är avdragsgilla för utgivarna i den mån de kan hänföras till förvärvskälla. Genom att även anslutningsavgifterna under angivna förutsättning förklaras avdragsgilla skulle likställighet uppnås mellan till olika distributionsföretag anslutna abonnenter.

Bevillningsutskottet har uttalat bl. a. Som av den ovan lämnade redogörelsen framgår har i praxis kostnad för fastighets elektrifiering liksom den avgift som första gången uttas i samband med jordbruksfastighets anslutning till elektriskt distributionsföretag ansetts som ej avdragsgilla utgifter. Vidare har frågan om rätt till avdrag för förnyad anslutningsavgift i åtminstone två fall prövats i högsta instans. Regeringsrätten har därvid — med i huvudsak samma motivering i de båda fallen — funnit avdrag inte kunna medges, enär utredning inte förebragts angående grunden för avgiftens gäldande eller erhållen valuta för densamma. Motiveringen för utslagen torde innebära, att regeringsrätten i princip ansett avdragsrätt möjlig, men att utgången berott på bristfällig utredning i målen. Avdrag torde dock kunna komma i fråga endast i den mån anslutningsavgiften kan hänfö-

ras till underhållskostnad. Då en fastighet första gången anslutes till elektriskt ledningsnät måste emellertid fastigheten i allmänhet anses undergå förbättring. Inte sällan torde ett visst mått av förbättring vara förenad även med en sådan av distributionsföretaget gjord investering, som föranleder uttagande av ny anslutningsavgift av tidigare anslutna abonnenter. Å andra sidan kan det i sistnämnda fall vara möjligt att fråga inte alls är om förbättring eller att förbättring är obetydlig. Den omständigheten, att avdrag kan medges om investeringen för abonnenternas del endast föranleder höjning av de periodiskt utgående avgifterna, kan emellertid enligt utskottets mening inte motivera generell avdragsrätt för anslutningsavgift.

Under hänvisning till att skattelagssakkunniga ha till uppgift att bl. a. behandla gränsdragningen mellan avdragsgilla och icke avdragsgilla kostnader har bevillningsutskottet (betänkande nr 22) avstyrkt motionerna, vilka också av riksdagen lämnats utan åtgärd.

Investeringsavgiften för år 1957.

I proposition, nr 59, har föreslagits vissa ändringar i förordningen om investeringsavgift för år 1957 berörande dels 5 § och dels övergångsbestämmelserna till förordningen.

De i 5 § föreslagna ändringarna har till syfte att med hänsyn till den utrikespolitiska händelseutvecklingen underlätta sådana investeringar, som tillkommit för civilförsvars- eller beredskapsändamål. Redan enligt gällande lydelse av 5 § fjärde stycket är från avgiftsplikt undantagen investering, som uteslutande eller äsentligen tillkommit för civilförsvars- eller beredskapsändamål. Bestämmelse härom har upptagits oförändrad i samtliga för-

ordningar om investeringsavgift. I propositionen nr 220 till 1951 års riksdag, som låg till grund för samma års förordning om investeringsavgift, framhöll finansministern i anslutning till denna undantagsbestämmelse, att det fanns anledning till återhållsamhet, när fråga var om att begränsa bestämmelsens räckvidd. Avgift borde sålunda uttagas t. ex. å kostnaden för byggandet av ett skyddsrum, som i fredstid användes som lagerlokal eller eljest i näringsverksamhet. I princip är således endast sådana investeringar undantagna, som inte på något sätt kan utnyttjas i fredstid. Undantagsbestämmelsen är alltså tämligen snävt formulerad. Detta står i överensstämmelse med den vid olika tillfällen deklarerade principen, att återhållsamhet måste iakttagas, då det gäller att begränsa räckvidden av bestämmelserna om investeringsavgift. Det har vid flera tillfällen uttalats från riksdagens sida att en investering i regel inte kan undantas från avgift endast av den anledningen att den från vissa synpunkter är önskvärd eller nödvändig. Beträffande skyddsrum har finansministern emellertid funnit, att det inte längre är motiverat att inta en lika restriktiv ståndpunkt. Den omständigheten, att anläggningen även får användning i fredstid, t. ex. som lagerlokal eller garage, bör inte längre föranleda att avgift utgår. Dock förordas den begränsningen, att värdet av skyddsrummets utnyttjande i fredstid skall vara jämförelsevis obetydlig i förhållande till kostnaden för detsamma. I enlighet härmed föreslås ett tillägg till fjärde stycket av 5 § av innehåll, att om skyddsrumsanläggning är avsedd att användas jämväl i fredstid, skall den, därest värdet av sådant utnyttjande är jämförelsevis obetydligt i förhållande till kostnaden för an-

läggningen, anses såsom väsentligen tillkommen för civilförvarsändamål. Undantaget för skyddsrumsanläggning avses skola omfatta även maskiner, ledningar och andra anordningar, som är nödvändiga för att skyddsrummet skall kunna fylla sin uppgift i fall av krig.

I enlighet med innebörden av finansministerns nyssnämnda uttalande förklarade riksskattenämnden på sin tid såsom anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna (Meddelanden från riksskattenämnden nr 4 år 1952), att oljeföretagens investeringar i cisterner, även om de är föranledda av gällande tvångslagringsbestämmelser, inte bör betraktas som sådana investeringar, vilka jämlikt ifråganvarande undantagsbestämmelser är undantagna från avgiftsplikt.

Även när det gäller anläggningar för lagring av olja har läget utvecklats på ett sådant sätt, att finansministern ansett de betänkligheter, som eljest föreligger mot vidgade undantagsbestämmelser, böra vika. Det är i beaktande av den senaste tidens erfarenheter angeläget att våra lagringsmöjligheter i fråga om olja snabbt utökas. Det förordas därför i propositionen att under år 1957 verkställda investeringar i oljecisterner med därtill hörande fundament, maskiner och ledningar m. m. skall undantas från investeringsavgift. En begränsning har emellertid skett till de investeringar, som från beredskapssynpunkt framstår såsom särskilt angelägna, d. v. s. till oljehandeln, raffinaderiernas och de större konsumenternas anläggningar för lagring. I enlighet härmed förordas i propositionen att såsom avgiftspliktig inte skall anses investering i anläggning för lagring av olja med en volym av minst 1.000 m³.

Beträffande det i författningsförslaget använda uttryckssättet "anläggning för lagring av olja" har finansministern uttalat att därmed skall förstås, förutom cistern med fundament etc., även pumpanordningar och ledningar m. m., som är nödvändiga för att anläggningen skall vara funktionsduglig, ävensom skyddsanordningar. För undvikande av missförstånd har bevillningsutskottet påpekat, att investering i anläggning, som består av flera cisterner med en sammanlagd volym av minst 1.000 m³, enligt den föreslagna författningstexten också är avgiftsfri.

Ändringen i övergångsbestämmelserna har till syfte att under vissa förutsättningar lätta avgiftsplikten för företag, som startats under tiden 1 maj 1953—15 januari 1955. Undantagsbestämmelsen skall enligt förslaget endast gälla sådana skattskyldiga, vilka före den 16 januari 1955 redan gjort investeringar eller oåterkalleligen bundit sig för investeringar av sådan storleksordning, att de inte kan anses oväsentliga med hänsyn till företagets totala investeringsprogram. Den skall vidare endast omfatta rörelse för industriell tillverkning under förutsättning tillika att rörelsen huvudsakligen är grundad på nämnda tillverkning samt att rörelseidkaren eller annan, med vilken denne måste anses vara i intressegemenskap, inte bedriver annan rörelse av samma slag. För företag, som uppfyller nämnda villkor, undantas från investeringsavgift enligt det i propositionen framlagda förslaget halva kostnaden för investeringen.

Propositionen har oförändrad antagits av riksdagen (bevillningsutskottets betänkande nr 26).

D. H.